

OD 1. TRAVNJA NA SNAGU STUPA ZAKON KOJI ĆE REGULIRATI PROBLEM KOJI MUČI MNOGE GRAĐANE

'Nisam mogla spavati, bila sam na rubu živčanog sloma'

AUTOR: Matija Boltižar OBJAVLJENO: 16.03.2019. u 23:34



Prvog travnja na snagu stupa zakon kojim će se regulirati prejako osvjetljenje

- Nisam mogla spavati, bila sam na rubu živčanog sloma - žali se Škiljić. Nekoliko dana molila je Žabac da uklone reflektore, zvala je i policiju, ali nitko joj isprva nije htio pomoći. Tek nakon što se javila medijima, reklama je uklonjena i sad opet može normalno živjeti u vlastitom stanu.

No nije ovo jedini takav slučaj u Zagrebu. Brojni građani već godinama trpe teror prenaplašenih osvjetljenja na uličnim reklamama. Primjeri se mogu pronaći posvuda: u Dubravi, na Novoj cesti, po centru Zagreba, na Trešnjevci, kod Autobusnog kolodvora, ali i u drugim gradovima. U pravilu se radi o videozidovima ili velikim panoima na stambenim zgradama koji su dodatno osvjetljeni reflektorima, čije blještavilo svjetlosno onečišćuje noćno nebo i ometa san ugroženim stanarima. Problem je što se jačina svjetlosti primjereno ne regulira, a sankcije već godinama izostaju.

Zbog loše definiranog Zakona o svjetlosnom onečišćenju ovakvi problemi nisu se mogli rješavati jer Ministarstvo zaštite okoliša i energetike nije imalo uvjete da provodi kontrole ili inspekcije. Stanari bi morali problem prijaviti putem e-maila Ministarstvu koje šalje inspektore na teren, utvrđuju stanje te - ako je osvjetljenje prejako - izdaju rješenje za izmjenu kuta svjetlosti. Brojka od samo 55 prijava u šest godina dovoljno

dočarava koliko je uopće ljudi svjesno da se svjetlosno onečišćenje može prijaviti kao i, na primjer, pretjerana buka.

Komunalci

Stanje bi se trebalo popraviti 1. travnja kad na snagu stupa novi zakonodavni okvir kojim će se napokon bolje regulirati pitanje svjetlosnog onečišćenja u Hrvatskoj. Prema novom zakonu, problemi vezani uz prejako osvjetljenje ulične rasvjete ili reklama bit će prebačeni na komunalno redarstvo, čime će se ubrzati proces prijave i rješavanja. Po novome će se za prejako osvjetljenje moći tretirati i reklame, što dosad nije bilo moguće.

- Novim zakonom uređuje se zaštita od svjetlosnog onečišćenja koja obuhvaća obveznike zaštite od svjetlosnog onečišćenja, mjere zaštite od svjetlosnog onečišćenja, način utvrđivanja najviše dopuštenih vrijednosti rasvjetljavanja, ograničenja i zabrane rasvjetljavanja, uvjete za planiranje, gradnju, održavanje i rekonstrukciju vanjske rasvjete, mjerenje i način praćenja rasvijetljenosti okoliša te druga pitanja radi smanjenja svjetlosnog onečišćenja okoliša i posljedica djelovanja svjetlosnog onečišćenja - kažu u Ministarstvu te dodaju kako će se donošenjem podzakonskih propisa steći uvjeti za postupanje inspekcije.

Promjena zakona uvelike će promijeniti rad komunalnih redara koji će ubuduće imati još jedan, dodatni, posao. U zagrebačkom komunalnom redarstvu rekli su nam kako upravo provode edukacije za svoje radnike jer će redari odsad biti zaduženi za rješavanje problema i propisivanje kazni.

Nove propise posebno pozdravljaju stručnjaci koji smatraju kako se problem svjetlosnog onečišćenja godinama zanemaruje. **Željko Andreić**, profesor na zagrebačkom Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu, mjerio je od 2012. do 2018. godine svjetlinu noćnog neba iznad Zagreba te došao do zaključka da je u vedroj noći nebo iznad metropole šest do osam puta svjetlije od prirodnog, a u uvjetima magle i niskih oblaka ta svjetlina može biti 100 i više puta veća.

Strogi zakoni

- Nebo iznad Zagreba u prosjeku je tri puta svjetlije od noćnog neba iznad Beča. Pritom Zagreb ima oko 800 tisuća, a Beč oko 1,7 milijuna stanovnika. No Beč već dulje

pažljivo razvija svoju javnu rasvjetu i koristi minimum potrebne svjetlosti, za razliku od Zagreba gdje se ne pazi previše na količinu svjetla kojom se nešto osvjetljava. Štoviše, često je to “što više to bolje”. I Hong Kong (oko 7,1 milijun stanovnika) ima nešto tamnije nebo od Zagreba, no tu bi već trebalo uzimati u obzir razlike u arhitekturi i urbanizmu gradova - objašnjava Andreić te navodi kako je pitanje svjetlosnog onečišćenja već godinama uređeno u drugim zemljama.

Kako kaže, neke talijanske pokrajine imaju stroge zakone iz ovog područja već dvadesetak godina, a dobru uredbu imaju i Slovenija te Francuska. Pomak se događa na razini cijele Europske unije gdje se upravo radi na smanjenju svjetlosnog onečišćenja i poboljšavanju javne rasvjete uz obavezno povećanje energetske efikasnosti.

Dok se štetni utjecaj svjetlosnog onečišćenja zanemaruje, jedan drugi faktor “ometanja” sna jako je dobro kontroliran. Riječ je o buci jer se na svaku glasniju glazbu nakon dopuštenog vremena odmah šalje policija i naplaćuje kazna. Profesor Andreić objašnjava kako je problem buke dulje prisutan u javnosti te je uz to “primjetniji” za naša osjetila, zbog čega mu posvećujemo više pažnje. Ipak, utjecaj svjetlosnog onečišćenja na zdravlje je vrlo velik. Hrvatski zavod za javno zdravstvo na svojoj stranici ima opsežan tekst koji upozorava na opasnosti svjetlosnog onečišćenja na zdravlje. Kako navode, nedavna epidemiološka istraživanja upućuju na to da izloženost svjetlu tijekom noći dovodi do promjene cirkadijanog ritma potiskivanjem sinteze melatonina, hormona spavanja.

- Smanjenje koncentracije melatonina dovodi se u vezu s nekim vrstama karcinoma, vrsta, intenzitet i boja unutarnjeg i vanjskog osvjetljenja danas postaje sve značajnije javnozdravstveno pitanje - stoji na njihovoj stranici gdje još navode da manjak melatonina može povećati učestalost glavobolje, iscrpljenosti, stresa i unutarnjeg nemira.